

महिला व बाल विकास विभागाच्या सर्व योजनांची माहिती जनतेस एकाच ठिकाणी उपलब्ध व्हावी यासाठी जिल्हा स्तरावर “महिला व बाल विकास भवन” सुरु करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन निर्णय क्र. मबाआ-२०२०/प्र.क्र.१८/का-२
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक : ०४ फेब्रुवारी, २०२१

- वाचा:** १) आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे यांचे पत्र क्र.मबाविआ/बांधकाम/का-१०/१९० पुणे दिनांक २४.२.२०२०.
- २) मा. उपमुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, यांचे अध्यक्षतेखाली पार पडलेल्या दिनांक २७.२.२०२० रोजीच्या बैठकीतील निर्णय.
- ३) आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे यांचे पत्र क्र.मबाविआ/बांधकाम/का-१०/२०२०-२१/४३०६, दिनांक १०.१२.२०२०.

प्रस्तावना:-

महिला व बाल विकास विभागामार्फत राबविण्यात येणा-या योजनांच्या अंमलबजावणी करिता राज्यात एकूण ६ विभागीय उपआयुक्त कार्यालये, प्रत्येक जिल्ह्यात जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी कार्यालय, बाल विकास प्रकल्प अधिकारी (नागरी) कार्यालय हे प्रत्येक जिल्ह्यात विविध ठिकाणी/जागांवर कार्यन्वयित आहेत. महिला व बाल विकास विभागामार्फत राबविण्यात येणा-या विविध योजना, अधिनियम, शासन निर्णय, परिपत्रके इत्यादी बाबी तसेच शासनाच्या योजनांचा लाभ जनतेपर्यंत पोहोचण्यास व योजनांची माहिती सर्वसामान्यांस उपलब्ध होण्यास ब-याच अडचणी येतात. या सर्व बाबींचा विचार करता महिला व बाल विकास विभागाच्या सर्व योजनांची माहिती जनतेस एकाच ठिकाणी उपलब्ध व्हावी यासाठी जिल्हा स्तरावर “महिला व बाल विकास भवन” सुरु करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

महिला व बाल विकास विभागाच्या सर्व योजनांची माहिती जनतेस एकाच ठिकाणी उपलब्ध व्हावी यासाठी दिनांक १५ ऑगस्ट २०२० पासून सर्व जिल्ह्यातील जिल्हा परिषदेच्या ठिकाणी प्रायोगिक तत्वावर “महिला व बाल विकास भवन” सुरु करण्यात आले आहे. सदर महिला व बाल विकास भवन मध्ये कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम २००५ अंतर्गत पिडीत महिला व त्यांचे सोबतची बालके, विभागाद्वारे राबविल्या जाणा-या विविध योजनांचे अनुषंगाने येणारे लाभार्थी/नागरीक यांना तात्काळ योग्य सेवा पुरविण्यासाठी/मार्गदर्शन करण्यासाठी विभागातील अधिकारी/कर्मचारी यांची बैठक व्यवस्था करण्यात आली आहे. त्यांचे मार्फत महिला व बाल विकास विभागाच्या योजना, अधिनियम याबाबतची माहिती पुरविणे, सेवा पुरविणे/ मार्गदर्शन केले जाते. सदर कार्यालयामध्ये जिल्हा कार्यक्रम अधिकारी, जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांचा प्रतिनिधी, महिला आर्थिक विकास महामंडळ यांचे कर्मचारी, राज्य महिला आयोगाचे प्रतिनिधी इत्यादींची नियुक्ती करण्यात आलेली आहे.

नियोजित “महिला व बाल विकास भवन” मध्ये महिला व बाल विकास विभागाच्या विविध क्षेत्रीय कार्यालयाचे प्रतिनिधी म्हणून नियुक्त करावयाचे अधिकारी/कर्मचारी यांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या व त्यांच्यामार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या सेवा याबाबतची माहिती सोबतच्या परिशिष्ट “अ” मध्ये नमूद केली आहे.

सर्व जिल्हयातील जिल्हा परिषदेच्या ठिकाणी प्रायोगिक तत्वावर स्वरूपात सुरु करण्यात आलेल्या “महिला व बाल विकास भवन” येथे नियुक्त अधिकारी/कर्मचारी यांच्यामार्फत वरील प्रमाणे सेवा पुरविणे/मार्गदर्शन करणेची कार्यवाही **“महिला व बाल विकास भवन”** इमारतीचे बांधकाम पूर्ण होऊन त्यामधील उपरोक्त नमूद सर्व कार्यालये कार्यान्वयीत होईपर्यंत सुरु राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०२०४११५७२७१९३० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(एस. एल. अहिरे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.अध्यक्ष/उपाध्यक्ष/सदस्य, विधानसभा/विधान परिषद, विधानमंडळ, मुंबई
५. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/विधान परिषद, विधानमंडळ, मुंबई
६. मा.मंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. मा.राज्यमंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
८. सर्व मंत्री आणि राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
९. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१०. मा.मुख्य सचिव, मंत्रालय मुंबई
११. सर्व अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव सर्व मंत्रालयीन विभाग, मंत्रालय मुंबई
१२. प्रधान सचिव, महिला व बाल विकास यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई
१३. विभागीय आयुक्त (सर्व)
१४. आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे
१५. जिल्हाधिकारी (सर्व)
१६. महालेखापाल - महाराष्ट्र-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई / नागपूर
१७. महालेखापाल - महाराष्ट्र-१/२ (लेखा परिक्षा), मुंबई / नागपूर
१८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१९. सह सचिव, उपसचिव, अवर सचिव महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२०. सर्व सह आयुक्त/उप आयुक्त / विभागीय उपआयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे
२१. सर्व विभागीय उपआयुक्त, महिला व बाल विकास (आयुक्तालय पुणे मार्फत)
२२. सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी (आयुक्तालय पुणे मार्फत)
२३. महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई (सर्व कार्यासने)
२४. निवड नस्ती, कार्यासन-२.

परिशिष्ट - अ

नियोजित “महिला व बाल विकास भवन” मध्ये प्रतिनिधी म्हणून नियुक्त करावयाचे अधिकारी/कर्मचारी यांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या व त्यांच्यामार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या सेवा याबाबतची माहिती.

अ.क्र.	अधिकारी/कर्मचारी उपलब्ध करून देणारे कार्यालय	नियुक्त करावयाचे अधिकारी/कर्मचारी यांचे पदनाम	उपलब्ध करून दिली जाणारी सेवा, अधिकारी/ कर्मचारी यांची कर्तव्ये व जबाबदारी
१	संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी कार्यालय	जिल्हा संरक्षण अधिकारी/ संरक्षण अधिकारी कनिष्ठ	कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम-२००५ अंतर्गत मदत घेण्याच्या दृष्टीने आलेल्या पीडित महिलेस आवश्यक सेवा उपलब्ध करणे व आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे यांचे परिपत्रक दि.२३.१०.२०१३ नुसार कार्यवाही करणे
३	संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हा बाल संरक्षण कक्ष कार्यालय	जिल्हा बाल संरक्षण अधिकारी / बाल संरक्षण अधिकारी संस्था व संस्था बाहय	अभ्यागत यांचे कामकाजाचे स्वरूप, ज्या विभागाशी संबंधित असेल त्या विभागाशी समन्वय साधणे व संबंधिताचे अडचणीचे निराकरण करण्यास मदत करणे व आयुक्त, महिला व बाल विकास, पुणे यांचे परिपत्रक दि.२१.८.२०१९ नुसार कार्यवाही करणे.
४		समुपदेशक	कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम-२००५ अंतर्गत मदत घेण्याच्या दृष्टीने आलेल्या पीडित महिलेचे समुपदेशन करणे व आयुक्त, महिला व बाल विकास, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे परिपत्रक दि.२१.८.२०१९ नुसार कार्यवाही करणे.
५	संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हा कार्यक्रम अधिकारी यांचे कार्यालय	पर्यवेक्षिका / आळीपाळीने	केंद्रशासनाचे मागदर्शक सूचनांमध्ये मुख्य सविता / पर्यवेक्षिका या पदाचे कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या निश्चित करण्यात आल्या आहेत.
६	संबंधित जिल्ह्याचे बाल विकास प्रकल्प अधिकारी, शहरी प्रकल्प यांचे कार्यालय	मुख्य सेविका / आळीपाळीने	केंद्रशासनाचे मागदर्शक सूचनांमध्ये मुख्य सेविका / पर्यवेक्षिका या पदाचे कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या निश्चित करण्यात आल्या आहेत.

७	संबंधित जिल्ह्यातील महिला आर्थिक विकास महामंडळाकडील प्रतिनिधी	महिला आर्थिक विकास महामंडळाकडील प्रतिनिधी	ग्रामीण भागातील महिलांचे संघटन करणे, महिलांच्या क्षमता विकसीत करणे, महिलांमध्ये आत्मविश्वास वाढविणे, उद्योजकीय विकास घडवून आणणे, रोजगारांच्या संधी व बाजारपेठ यांची सांगड घालणे, स्वयंसेवी संस्था, स्वयंसहाय्य बचत गटांना संस्थात्मक स्वरूप देऊन बळकट करणे. महिला आर्थिक विकास महामंडळ यांच्याकडून राबविण्यात येणाऱ्या योजनांची माहिती देणे व समन्वय करणे.
८	संबंधित विभागाच्या मुख्यालयाच्या ठिकाणी राज्य महिला आयोगाकडील प्रतिनिधी	विभाग स्तरावरील महिला व बाल विकास भवन मध्ये महिला आयोगाकडील प्रतिनिधी	महिला संरक्षण व महिला हक्कांच्या दृष्टीने गरीब व पिडित महिलेवर झालेल्या कोणत्याही अन्यायाविरुद्ध योग्य ती कारवाई दाखल करण्यासाठी पिडित महिलांना मोफत कायदेशीर सल्ला व मार्गदर्शन करणे, महिलांवर अन्याय, हुंडाबळी, लैंगिक छळ इत्यादी प्रकरणात चौकशी करणे, पोलीस कारवाई करणे व आवश्यक असल्यास त्या प्रकरणात अन्वेषण करणे.
९	संबंधित विभागाच्या मुख्यालयाच्या ठिकाणी राज्य बाल हक्क आयोगाकडील प्रतिनिधी	विभाग स्तरावरील महिला व बाल विकास भवन मध्ये बाल हक्क आयोगाकडील प्रतिनिधी	बाल संरक्षण आणि बाल हक्कांच्या दृष्टीने वय ०-१८ वर्ष वयोगटातील बालकावर होणारे अन्याय व अत्याचार व त्यांचे हक्काची पायमल्ली झाल्याची कोणतीही तक्रार आल्यास, दिवाणी न्यायालयाच्या प्रक्रियेप्रमाणे चौकशी करून त्यावर निर्णय घेणे व बालगृह/आश्रमशाळा/ बालनिरिक्षणगृह / बालसुधारगृह / बालकाश्रम इत्यादी या विभागाशी संबंधित आलेल्या बालकाविषयी तक्रारीची दखल घेऊन चौकशी व कार्यवाही करणे.
